

Verslag van de conferentie: Le lavage de laines en Europe: urgence et avenir ecologique

Wool scouring in Europe; urgent and ecological solutions

In Saugues, Frankrijk van 4 – 6 November

Aanwezig voor Wools: Hetty Morien-Boot

De conferentie werd georganiseerd door Atelier Laines d 'Europe, Lainamac en Pole Laine du Pays de Saugues en werd gehouden in de voormalige sporthal. Op de begane grond was de conferentieruimte met schermpresentatie en geluidsinstallatie, op de 1^e verdieping stonden tafels waarop je drukwerk, posters etc. kon uitstellen en degene die producten maakten hadden hiervan ook een uitstalling gemaakt; echter geen verkoop. Wools had een tafel met de diverse uitvoeringen van de biowas uitgesteld, ons boekje over de biowas in het Engels en de tafel werd geflankeerd door onze banner. Er waren ca 125 deelnemers uit 14 verschillende landen van Europa.

De meeting werd geopend door Marie-Thérèse Chaupin van Ateliers Laines d'Europe.

Het eerste en algemeen probleem blijkt dat er veel kleinere wasserijen in Europa om economische redenen gaan sluiten of al gesloten zijn. De kosten voor energie worden te hoog en de eisen met betrekking tot het afvalwater worden steeds zwaarder. De aangeleverde wol dient ook voorzien te zijn van de nodige certificaten van herkomst. Daar komt nog bij dat de aanvoer van wol minder wordt. De wasserij in Saugues, welke we op woensdag bezocht hebben, werkt nog maar 2 dagen per maand.

De grotere wasserijen zoals Traitex in Verviers heeft een afvalwater recycling fabriek neergezet met 1000 zonnepanelen op dak voor de energielevering. Zij hebben ook de winning van lanoline afgestoten omdat dit veel te veel energie kost.

De wasserij in Biella (Italië), de grootste van Europa, heeft veel geld geïnvesteerd in modernisering en afvalwater hergebruik. Directeur Henry Desrousseaux pleitte om vooral het gebruik van wol in de textiel in Europa te promoten en ons best te doen om de gehele wol verwerking voor Europa te behouden en dit niet te laten afvloeien naar China.

De Chinezen zijn zich n.l. al uit de markt aan het prijzen omdat ze steeds duurder worden, en er komen daar ook eisen met betrekking tot de verwerking van wol. Bovendien hebben ze weinig affiniteit met wol.

Evenals hier in Nederland heeft men in de rest van Europa problemen met de vervuiling van de wol die aangeleverd wordt bij de wasserijen. De wol is slecht uitgezocht, er moet beter geschoren worden en er zouden ook wol verzamelaars moeten komen met de nodige kennis van kwaliteit van de wol. De fokkers die wel goed sorteren of schone wol hebben, krijgen er daardoor te weinig geld voor. Bovendien is in de Europese regelgeving in maart 2011 de wol geclassificeerd als dierlijk bijproduct cat.3; hetgeen tot gevolg heeft dat sommige boeren de wol eenvoudigweg onderploegen en niet fokken op wolkwaliteit (dit betreft het buitenland, in Nederland is dit verboden)

Frankrijk heeft scheerders met een certificaat, deze waren ook vertegenwoordigd op de meeting.

Op donderdag waren er een aantal mensen aan het woord van wasserijen van verschillende grootte.

- Een nieuw opgezette wasserij in Vrbetice - Tsjechië
- Een middelgrote wasserij, Traitex - Verviers

- Een grote wasserij, Biella - Italië
- Een micro wasserij (Minimill Belfast), La Filature du Hibou België

De wasserij in Tsjechië is uitgevoerd met een z.g. DSMA machine. De wasserij is opgezet om de wol van een kudde Romneys van 15.000 stuks te verwerken welke voor natuurbegrazing wordt ingezet. De wol wordt eerst geopend, daarna wordt er ca 25 kg wol in het eerste bad tot een temperatuur van 25 °C met hout verwarmd, daarna volgt het 2^e bad van 60 °C met zeep erin en het laatste bad is de spoelbeurt in ca 40° C. Het hele proces duurt ca 50 minuten en gebruikt 170 ltr. per wasbeurt. Deze wasmachine is tweedehands aangeschaft voor 21.000 euro en afkomstig van een wasserij uit Spanje. Er werken 2 – 3 personen en er wordt 230 kg wol/dag verwerkt.

De middelgrote wasserij Traitex werd vertegenwoordigd door Jacques Delhasse. Traitex is gespecialiseerd in de verwerking van Casmere uit Afganistan, bestaat al 100 jaar en kan 38 ton wol per dag verwerken. De waterkwaliteit in België is heel geschikt voor het wassen van wol doordat het geen kalk bevat. Er werken 60 personen bij Traitex in wisseldiensten en op afroep en Traitex verwerkt alle soorten wol. Ze gebruiken het afval van het kammen om er viltvlies van te maken. Zoals al eerder gemeld hebben zij een speciale fabriek opgezet voor het verwerken van het afvalwater en dit bedraagt 20% van de kosten van het wassen.

De grote wasserij in Biella bedient alle andere landen in Europa waaronder ook heel Scandinavië. Zij kunnen 100 ton/dag aan wol verwerken en besteden heel veel geld aan innovatie. Zij verwerken wol van een hogere kwaliteit tot wel 18 micron. Directeur Henry Desrousseaux legde nog de nadruk op de kwaliteitseisen als voorbeeld nam hij Australië waar men de wol veel schoner aanlevert !

De minimill du Hibou van Frederique Bagoly wast 5 kg wol per keer en gebruikt daar 100 ltr water voor wat ze met hout uit het bos moeten verwarmen. Ook zij gebruikt oppervlaktewater in België dat van goede kwaliteit is. Het drogen van de wol gebeurt in tegenstelling tot alle andere wasserijen gewoon in de open lucht, dus bij slecht weer duurt het langer voor de wol weer droog is. Zij recyclen het water ook, maar er was mij niet geheel duidelijk hoe dit gebeurde. Deze manier van wassen is afgestemd op de capaciteit van de spinmachine en zij hebben dus geen behoefte aan een grotere wascapaciteit.

Bij de wasserij in Saugues heb ik gezien dat de gewassen wol door walsen wordt geleid (soort lange mangel straat) om het water eruit te persen en dan buitenlangs een grote trommel met gaatjes gaat waar vanuit het centrum er warme lucht door wordt geblazen om de wol te drogen. Daarna wordt het gewoon in grote balen opgevangen.

Op de expositie verdieping stond de Ultra Sound machine uit Zwitserland opgesteld: een RVS machine van ongeveer 3 meter breedte (zonder de aanvoerband) en 30 cm diepte. Het geheel bestond uit een aanvoerband voor de vuile wol en achtereenvolgens 3 badjes van 30, 50 en 40 °C water met in het middelste bad zeep. De wol werd erin getrokken door een rol en daarna van het ene badje naar het volgende getransporteerd met behulp van armpjes met vorken eraan. Intussen werden er ultrasound golven door de badjes gezonden en het vuil zonk naar de bodem. Er was mij niet duidelijk hoe lang dit water kon worden gebruikt en of dit in het riool kon worden gestort. De gebruikte wol was ook niet erg vuil en ik kon niet voelen of al het vet eruit was omdat het eindproduct nog nat was. De machine verwerkte 2,4 kg/uur en kostte 55.000 euro zoals ie daar was opgesteld.

Ik heb ook nog met de Nederlander Hans Bulthuis gesproken die in Zweden woont op het eiland Gottland. Zijn vriendin heeft daar een minimill maar er is geen wasserij in Zweden. Hans heeft nu een tweedehands wasserij uit Spanje opgekocht en gaat op Gottland een wasserij starten om zo eerst het eiland en daarna een deel van Scandinavië te bedienen. Hij heeft echter het probleem dat het water op Gottland redelijk kalkrijk is en zal daar dus eerst filters voor dienen aan te leggen. Ook was hij in Saugues om zijn licht op te steken hoe je het afvalwater moet recyclen. Ook in Zweden gelden hiervoor strenge regels voordat je mag lozen op het openbare riool.

In de middag kwamen er enkele mensen aan 't woord die alternatieve methoden hadden ontwikkeld.

Stephane Boileau van L'etoile du Berger en Pierre Labeyrie hebben op basis van fermentatie van afvalwater van de wasserij uit Saugues in een gesloten systeem een biogas productie ontwikkeld. Eigenlijk dezelfde werking als mijn biogas en we hebben dan ook een interessant gesprek gehad. Zij wilden dat ik de volgende morgen bij de diverse werkgroepen zou aansluiten om samen deze manier van wassen verder te bespreken maar ik heb dit helaas moeten afwijzen en wel om de volgende redenen.

Gedurende de hele meeting werd het Frans in Engels vertaald door middel van oortjes maar omdat de gesprekken soms zo technisch werden (vakjargon) was dit voor de vertaalsters niet te doen. De Engelstaligen onder ons mopperden hier dan ook over maar het kon niet anders. Ikzelf versta redelijk goed Frans en met behulp van de geschreven presentatie op het scherm die ik kon lezen wist ik redelijk goed waarover werd gesproken, echter soms werd het voor mij ook te moeilijk en was ik de draad kwijt. Als ik zou plaatsnemen in zo'n werkgroep waar de meeste Franstaligen inzaten zou het bijna onmogelijk worden alles goed te volgen en je ook behoorlijk uit te drukken en van mening te wisselen. Ik heb Stephane en Pierre echter beloofd de biogas stap voor stap in een Engelstalige versie naar hun op te sturen zodat ze er mee aan de slag kunnen en we via mail samen aan verdere oplossingen kunnen werken.

Conclusies:

- Wol schoner aanvoeren waardoor hogere kwaliteit ontstaat
- Meerdere kleine wasserijen verspreid in Europa waardoor hoge transportkosten worden vermeden
- Innovatieve manieren van afvalwater recyclen (eventueel biogas productie)
- Innovatieve manieren van wolwassen/drogen
- Wasserijen kunnen om economisch te werken bijvoorbeeld bijproducten gaan fabriceren zoals kussens, matrassen en dekbedden, Laurent Laine in Saugues is hiervan een goed voorbeeld.

Tot slot:

Er was nog een Zwitserse wasserij aanwezig Johann Mueller AG uit Strengelbach, maar die hadden geen spreektijd aangevraagd en geen presentatie. Op de expositie verdieping vond ik hun folder en het zag er zeer interessant uit. Zij weken eerst de wol voor en persen daarna de wol in grote manden/korven van staal en pompen er, heet water met een zeepoplossing doorheen. Er kan op deze manier ook geleverd en gedroogd worden. Zij hebben een capaciteit van 2000 kg/dag.

Dan was er nog een bedrijf dat WDS heette, ze kregen wel spreektijd alhoewel ze niet in het programma genoemd werden en hadden ook geen presentatie. De vertaling stakte omdat het verhaal veel te technisch werd en ik kon dit in het Frans ook niet volgen. Later vond ik op de expositie verdieping een folder in het engels waaruit ik kon opmaken dat ze “droog” wassen. Ze blijken een proefbedrijf te hebben opgesteld om innovatief wol te wassen en bewerken een hogere wol kwaliteit te verkrijgen door hun proces: 90% van de lanoline terug te kunnen winnen, 80-95% water te besparen, 80% te besparen op chemicaliën (wasmiddelen), de wolprijs zal daardoor met 5 -25% stijgen, maar hoe dit alles wordt bereikt is mij echt niet duidelijk. Kijk op www.life-wds.eu, misschien kan iemand daar wijs uit worden.

Hetty Morien-Boot